

Petr VODVÁRKA*,
Anna MARŠIKOVÁ*

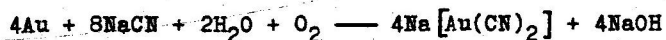
STATYSTYCZNA OCENA LABORATORYJNYCH PRÓB ŁUGOWANIA CYJANKOWEGO RUD ŻŁOTA

W pracy opisano zależność pomiędzy uzyskami złota (ϵ) z różnych rud złotonośnych i czasem ich cyjankowego ługowania (T) oraz stężeniem cyjanków za pomocą funkcji:

$$= a_0 + \frac{a_1}{T} + \frac{a_2}{T \cdot e} \quad \text{gdzie; } a_0, a_1, a_2 \text{ są stałymi.}$$

Wstęp

W celu przerobu tlenkowych i siarczkowych rud złotonośnych bardzo często stosuje się metody bezpośredniego ługowania cyjankowego. Metoda ta polega na roztwarzaniu złota w wodnym roztworze cyjanku sodu lub potasu. Otrzymuje się wtedy kompleks dwucyjanozłotowy (I) zgodnie z reakcją:

Przejsięcie złota z rudy do roztworu zależy od wielu czynników, a najważniejszymi są czas ługowania i stężenie cyjanków w roztworze ługującym. Z innych czynników mających wpływ na ługowanie należy wymienić nasycenie roztworu ługującego tlenem z powietrza (który ułatwia przechodzenie złota do roztworu) oraz wielkość powierzchni dyfuzji, temperaturę, czas agitacji itd.

* Ore Research Institute, 25210 Mnisek pod Brdy, Czechoslovakia

Ocena danych eksperymentalnych

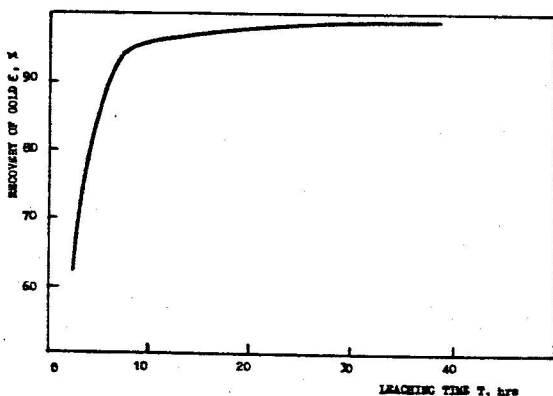
W trakcie badań statystycznych stwierdzono, że w procesie ługowania złota cyjankami głównymi czynnikami, od których zależy efekt roztwarzania złota są czas ługowania i stężenie cyjanków. Z tego powodu ocenę statystyczną procesu oparto na określeniu wpływu jedynie tych dwóch parametrów. Inne czynniki pominięto gdyż ich wpływ okazał się statystycznie nieistotny.

Potrzebne do oceny statystycznej dane otrzymano w trakcie testów laboratoryjnych wykonując szereg doświadczeń kinetycznych ze zmianą czasu ługowania od 1 do 48 godzin i stężenia początkowego cyjanku od 0,5 do 8 g/dm³. Masa próbek, stosunek fazy stałej do ciekłej, intensywność mieszania, temperatura itd. były stałe. Po każdym z testów ługowania określano uzysk złota w roztworze.

Doświadczenie podporządkowano celowi pracy jakim było określenie równania regresji opisującego zależność uzysku złota od czasu ługowania i stężenia cyjanku dla rud złotonosnych pochodzących z różnych złóż.

Korelację cząstkowe

W pierwszej fazie analizy zbadano korelacje pomiędzy uzyskiem złota i czasem ługowania oraz pomiędzy uzyskiem złota i stężeniem cyjanku. Na podstawie tych korelacji określono charakter cząstkowych regresji, które mają postać nieliniową. Wyniki eksperymentalne wykazały, że uzysk jest funkcją rosnącą zarówno względem T jak i c . W zakresie niższych

Rys. 1. Typowa krzywa ługowania złota z rudy

Fig. 1. Typical leaching curve for gold-bearing ore

stężeń i początkowego czasu ługowania wzrost uzysku jest szybszy niż w zakresie wyższych stężeń i dłuższych czasów gdzie uzysk powoli osiąga stałą wartość. Jako zależność pomiędzy uzyskiem a czasem określono następującą postać równania regresji:

$$\xi = a_0 + b/T \quad (1)$$

Istnieje silny związek pomiędzy obu zmiennymi. Stwierdzono, że 40-50 % całkowitej zmienności uzysku występuje w zakresie czasu ługowania od 1 do 48 godzin. Współczynniki a_0 i b w powyższym równaniu określono metodą najmniejszych kwadratów. Odpowiedniość wyboru takiej funkcji potwierdza silny związek pomiędzy średnimi arytmetycznymi grupowymi $\bar{\xi}$ a T . Poszczególne średnie uzyski w grupach były obliczane jako średnie arytmetyczne dla stałego T i dla różnych stężeń cyjanku c . Współczynnik korelacji wynosił wówczas około 0.8. Wpływ początkowego stężenia cyjanku

Table 1
Regression relations $\xi = f(T)$ used for the tested set of ores

Deposit		Form of function	Correlation coefficient (r)
Single Values of ξ	A	$\xi = 91,59 - 14,14/T$	- 0,63
	B	$\xi = 93,99 - 27,85/T$	- 0,68
	C	$\xi = 91,73 - 12,48/T$	- 0,69
	D	$\xi = 80,79 - 6,08/T$	- 0,40
Group arithmetic means ($\bar{\xi}$)	A	$\bar{\xi} = 91,29 - 13,87/T$	- 0,84
	B	$\bar{\xi} = 93,99 - 27,85/T$	- 0,98
	C	$\bar{\xi} = 92,65 - 13,84/T$	- 0,93
	D	$\bar{\xi} = 80,71 - 6,08/T$	- 0,72

w roztworze ługującym okazał się nikły. Jeżeli użyje się zależności typu $\xi = a_0 + b/c$ to można stwierdzić, że około 20 % całkowitej zmienności ξ wynika z wpływu tej zmiennej.

Zależność regresyjna pomiędzy ξ a T i c

W celu określenia postaci regresji pomiędzy uzyskiem i obiema zmiennymi wykorzystano obliczone wcześniej korelacje cząstkowe. Badano związki pomiędzy współczynnikami a_0 i b a początkowym stężeniem cyjanku c . Współczynnik a_0 wzięto jako niezależny od c . Współczynnik b zmieniał się znacząco ze zmianą c i opisano to za pomocą równania (2);

$$b = a_1 + a_2/c \quad (2)$$

Współczynnik korelacji w tym przypadku wynosił około 0.7. Taka zależność była najbardziej ścisła spośród wszystkich wziętych pod uwagę. Jeżeli parametr b w równaniu (1) uznamy jako funkcję stężenia cyjanku (równanie (2)) to można zaproponować następującą funkcję regresji;

$$\xi = a_0 + \frac{a_1}{T} + \frac{a_2}{T \cdot c} \quad (3)$$

Współczynnik korelacji w tym przypadku wynosi od 0,76 do 0,96. Oznacza to, że 60-90 % zmienności uzysku złota można wyjaśnić stosując zależność (3) a 10 do 40 % rozrzutu wyników ma swą przyczynę w innych niekontrolowanych parametrach procesu.

Table 2

Gold recovery (ξ) as a function of independent variables T and c for the tested gold-bearing ores

Deposit	Dependence $\xi = f(T, c)$	Correlation Coefficient (r)
A	$\xi = 91,59 - 7,36/T - 7,05/T \cdot c$	0,76
B	$\xi = 94,07 - 2,54/T - 33,57/T \cdot c$	0,96
C	$\xi = 91,73 - 5,99/T - 8,75/T \cdot c$	0,81
D	$\xi = 80,76 - 3,05/T - 4,09/T \cdot c$	0,41

Próbowano również zastosować kilka innych postaci regresji dla opisu zależności $\xi = f(T, c)$. Stwierdzono prawie identyczny związek jak dla równania (3) stosując funkcję typu;

$$\xi = a_0 + \frac{a_1}{T} + \frac{a_2}{T \cdot c^2}$$

Ponieważ różnica okazała się nieznaczna dano pierwszeństwo prostszej formie regresji opisanego równaniem (3).

Podsumowanie

Stwierdzono, że jest możliwe użycie tej samej funkcji regresji dla opisu procesu ługowania różnych typów rud złotonośnych. W ten sposób dokonać można pewnych uogólnień wskazujących na istotną zależność uzysku od czasu ługowania i początkowego stężenia czynnika ługującego. Jeżeli to uogólnienie jest słuszne dla innych rud złotonośnych z różnych złóż to pozwoli ono na znaczne zredukowanie ilości badań kinetycznych dla oceny procesu ługowania. Inną zaletą opisanego funkcji jest jej prostota.

ABSTRACT

Vodvářka P., Maršíková A., 1986. Statistical evaluation of results obtained from laboratory tests of cyanidation of gold-bearing ores. Physicochem. Probl. Miner. Process. 18; 135-139, (polish text).

From direct cyanidation of gold-bearing ores a set of experimental data can be obtained. Leaching time (T) and initial cyanide concentration (c) are the principal parameters which influence gold recovery, ϵ ; therefore the statistical evaluation of results of cyanidation of gold-bearing ores involves only the influence of T and c (the effect of other factors is not considered).

The purpose the above evaluation was to describe the relation between ϵ and both the independent variables T and c using a homogenous type of function for various ores. An attempt was made to find out the most universal solution which could describe the whole collection of four tested gold-bearing ores.

СОДЕРЖАНИЕ

П.Водварка, А.Маршкова 1986. Статистическая оценка результатов, полученных из лабораторных тестов цианидизации золотосодержащих руд. Физико-химические вопросы обогащения, 18; 135-139.

В работе описана зависимость между извлечением золота ϵ из различных сортов золотосодержащих руд и временем их цианидизации T , а также концентрацией цианидов в водном растворе C в процессе выщелачивания при помощи функции

$$\epsilon = a_0 + \frac{a_1}{T} + \frac{a_2}{TC}$$

где a_0 , a_1 , a_2 - постоянные величины.